LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽALOS, ATSIRADUSIOS DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ, ATLYGINIMO IR ATSTOVAVIMO VALSTYBEI IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI ĮSTATYMO NR. IX-895 2, 3, 4 IR 5^1 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m. birželio 30 d. Nr. XIV-1377
Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) tarptautinių institucijų sprendimus dėl žalos atlyginimo (kompensacijos išmokėjimo), jei yra nustatytas piniginės kompensacijos dydis, ir šalių taikius susitarimus, kuriems preliminariai pritarė Lietuvos Respublikos Vyriausybė;“.

2. Pakeisti 2 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Valstybės institucija ar pareigūnas, gavę tarptautinių institucijų sprendimus dėl piniginės kompensacijos išmokėjimo, nedelsdami juos pateikia Teisingumo ministerijai. Šie sprendimai turi būti įvykdyti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo jų gavimo Teisingumo ministerijoje dienos, jei tarptautinės teisės aktai ar tarptautinių institucijų sprendimai nenustato kitaip.“

2 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Asmuo turi teisę kreiptis į Teisingumo ministeriją dėl žalos, atsiradusios dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto kardomojo kalinimo (suėmimo), neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinių prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto paskyrimo, atlyginimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.272 straipsnio 1 dalis) ne teismo tvarka ne vėliau kaip per 3 metus nuo to laiko, kai jis sužinojo arba turėjo sužinoti, kad įstatymų nustatyta tvarka nustatyta, jog nuteisimas, kardomasis kalinimas (suėmimas), sulaikymas, procesinių prievartos priemonių pritaikymas ar administracinės nuobaudos – arešto paskyrimas yra neteisėti. Asmuo, dėl kurio tarptautinė institucija yra priėmusi sprendimą dėl žalos atlyginimo (kompensacijos išmokėjimo), tačiau nėra nustačiusi piniginės kompensacijos dydžio, ne vėliau kaip per 3 metus nuo sprendimo priėmimo dienos turi teisę kreiptis į Teisingumo ministeriją dėl žalos dydžio nustatymo ir žalos atlyginimo.“

2. Pakeisti 3 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Teisingumo ministerija ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo asmens prašymo atlyginti žalą ne teismo tvarka ir visų žalos dydžiui apskaičiuoti reikalingų dokumentų gavimo dienos turi asmeniui pateikti motyvuotą rašytinį siūlymą dėl žalos atlyginimo ne teismo tvarka ir nustatyti protingą, bet ne ilgesnį negu vieno mėnesio terminą, per kurį asmuo gali pasirašyti taikos sutartį, arba motyvuotą rašytinį atsisakymą atlyginti žalą ne teismo tvarka. Jei asmuo per nustatytą terminą nepasirašo taikos sutarties, laikoma, kad jis nesutiko su siūlomu žalos atlyginimu. Jei asmuo negalėjo pasirašyti taikos sutarties dėl svarbių priežasčių, Teisingumo ministerija nustato papildomą terminą taikos sutarčiai pasirašyti.“

3. Pakeisti 3 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Asmuo, kuris nesutiko su Teisingumo ministerijos siūlymu dėl žalos atlyginimo ne teismo tvarka, atsisakė žalos atlyginimo ne teismo tvarka ar nepasirašė šio straipsnio 6 dalyje nurodytos taikos sutarties, turi teisę kreiptis į teismą dėl žalos atlyginimo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 4 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Asmeniui, kuriam žala atsirado dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto kardomojo kalinimo (suėmimo), neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinių prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto paskyrimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.272 straipsnio 1 dalis), taip pat asmeniui, dėl kurio tarptautinė institucija yra priėmusi sprendimą dėl žalos atlyginimo (kompensacijos išmokėjimo), tačiau nėra nustačiusi piniginės kompensacijos dydžio, ne teismo tvarka atlyginama reali turtinė žala, t. y. turto netekimas arba sužalojimas, turėtos išlaidos, negautos pajamos (negautas darbo užmokestis ar kitos darbinės pajamos, atskaičius mokesčius ir privalomojo valstybinio socialinio draudimo bei privalomojo sveikatos draudimo įmokas; pašalpos; pensijos), kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų, taip pat neturtinė žala, apskaičiuota šio straipsnio nustatyta tvarka. Ne teismo tvarka atlyginamos turtinės žalos dydis negali viršyti 2 900 eurų, o neturtinės žalos dydis negali viršyti 1 500 eurų. Teisingumo ministerija, atlygindama žalą dėl negauto darbo užmokesčio, sumoka pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymą darbdavio ir darbuotojo mokėtinas įmokas ir mokesčius už laikotarpį, per kurį asmuo negavo darbo užmokesčio dėl neteisėtų veiksmų. Privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokos ir gyventojų pajamų mokestis neįskaičiuojami į asmeniui atlyginamos turtinės žalos sumą.“

2. Pakeisti 4 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Asmeniui, kuriam žala atsirado dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto kardomojo kalinimo (suėmimo), neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinių prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto paskyrimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.272 straipsnio 1 dalis), taip pat asmeniui, dėl kurio tarptautinė institucija yra priėmusi sprendimą dėl žalos atlyginimo (kompensacijos išmokėjimo), tačiau nėra nustačiusi piniginės kompensacijos dydžio, ne teismo tvarka atlyginama reali turtinė žala, t. y. turto netekimas arba sužalojimas, turėtos išlaidos, negautos pajamos (negautas darbo užmokestis ar kitos darbinės pajamos, atskaičius mokesčius ir privalomojo valstybinio socialinio draudimo bei privalomojo sveikatos draudimo įmokas; pašalpos; pensijos), kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų, taip pat neturtinė žala, apskaičiuota šio straipsnio nustatyta tvarka. Ne teismo tvarka atlyginamos turtinės žalos dydis negali viršyti 10 000 eurų, o neturtinės žalos dydis negali viršyti 5 000 eurų. Teisingumo ministerija, atlygindama žalą dėl negauto darbo užmokesčio, sumoka pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymą darbdavio ir darbuotojo mokėtinas įmokas ir mokesčius už laikotarpį, per kurį asmuo negavo darbo užmokesčio dėl neteisėtų veiksmų. Privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokos ir gyventojų pajamų mokestis neįskaičiuojami į asmeniui atlyginamos turtinės žalos sumą.“

4 straipsnis. 5^1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5^1 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Europos Sąjungos Teisingumo Teisme ir Europos laisvosios prekybos asociacijos teisme Lietuvos valstybei atstovauja Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga). Europos Žmogaus Teisių Teisme, Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitete, Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimu – ir kituose Jungtinių Tautų komitetuose nagrinėjant bylas prieš Lietuvos Respubliką valstybei atstovauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Europos Žmogaus Teisių Teisme.“

5 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalis įsigalioja nuo 2011 m. gruodžio 19 d. Niujorke priimto Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros įsigaliojimo Lietuvos Respublikai dienos.

2. Šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2022 m. rugsėjo 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

4. Turtinės ir neturtinės žalos dydis pagal asmenų prašymus atlyginti žalą ne teismo tvarka, gautus iki šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalies įsigaliojimo, apskaičiuojamas pagal taikos sutarties sudarymo metu galiojančius ne teismo tvarka atlyginamos turtinės ir neturtinės žalos dydžius.

5. Asmenys, dėl kurių tarptautinė institucija jau yra priėmusi sprendimus dėl žalos atlyginimo (kompensacijos išmokėjimo), tačiau nėra nustačiusi piniginės kompensacijos dydžio, prašymus atlyginti žalą ne teismo tvarka turi teisę pateikti per 3 metus nuo šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalies įsigaliojimo dienos.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda